

BÀI HỌC TỪ LỊCH SỬ HÌNH THÀNH VÀ PHÁT TRIỂN CỦA LĨNH VỰC TƯ VẤN HỌC TẬP CHO SINH VIÊN NGÀNH GIÁO DỤC ĐẠI HỌC HOA KỲ

Dương Phúc Tỷ*

TÓM TẮT

Bài báo khẳng định sự thành công trong giai đoạn đầu tiên của quá trình đổi mới giáo dục đại học Việt Nam, đồng thời cũng chỉ ra sự phát triển thiếu đồng bộ của giáo dục đại học khi chuyển từ đào tạo theo niên chế sang đào tạo theo tín chỉ. Sự phát triển không đồng bộ thể hiện ở chỗ: các trường đại học, cao đẳng mới tập trung vào đổi mới hoạt động dạy học mà chưa chú ý đúng mức đến hoạt động tư vấn học tập, mặc dầu nó là một bộ phận hữu cơ của quá trình giáo dục - đào tạo. Từ việc điếm qua những nét trọng yếu trong quá trình hình thành và phát triển của lĩnh vực tư vấn học tập của Hoa Kỳ mà đặc biệt là sự phát triển mạnh mẽ của các tổ chức tư vấn học tập của giáo dục đại học Hoa Kỳ, bài báo rút ra bài học lịch sử có thể vận dụng vào tình hình giáo dục đại học của Việt Nam trong giai đoạn hiện nay với định hướng: sao cho lĩnh vực tư vấn học tập có thể đáp ứng với đòi hỏi của đào tạo theo tín chỉ.

LESSON FROM THE HISTORY OF FORMING AND DEVELOPING OF STUDENT ACADEMIC ADVISING IN HIGHER EDUCATION IN THE USA

SUMMARY

This article on one side affirms the success of university education renovation of Vietnam at the very early age but on the other side identifies the incomprehensive development of higher education as shifting from academic training to credit training. The incomprehensive development is that universities and colleges just focus on renewing the teaching activity only without paying due attention to student advisory despite the fact that student advisory is an organic part of the training – education process. By going through the core points of the foundation and development of student advisory in the US, especially the strong development of academic advising organizations of higher education in the US, the article withdraws a historical lesson that can be applied into the status of higher education of Vietnam at present aiming to use student advisory in the way that can meet the requirements of credit training.

I- ĐẶT VẤN ĐỀ

Từ khi quy chế đào tạo đại học và cao đẳng hệ chính quy theo tín chỉ được ban hành (15/8/2007), tính đến nay đã được bốn năm. Trong bốn năm đó các trường đại học và cao đẳng của nước ta tập trung cao độ vào việc đổi mới chương trình đào tạo, cơ sở vật chất, hệ thống quản lý và đổi phương pháp dạy học để nhanh chóng biến mục tiêu đổi mới thành hiện thực. Nhờ sự tập trung cao độ đó mà đa số các trường đại học và cao đẳng đã triển khai quy

trình đào tạo theo tín chỉ và từng bước hiệu chỉnh để đưa nó đi vào ổn định. Đó là thành công đáng khích lệ trong bước đầu của quá trình đổi mới. Song nếu nhìn lại, chúng ta sẽ thấy quá trình đổi mới vẫn còn có những mặt phát triển thiếu đồng bộ. Mặt phát triển thiếu đồng bộ đó chính là hoạt động tư vấn học tập cho sinh viên. Đến tại thời điểm này, về mặt hình thức, những trường đại học và cao đẳng đã triển khai đào tạo theo tín chỉ đều tổ chức hệ thống giáo viên chủ nhiệm kiêm cố vấn học tập để hỗ trợ sinh viên;

* PGS.TS. Trường Đại học Công nghiệp thành phố Hồ Chí Minh. duongphucty@gmail.com

có một số trường như Đại học Bách khoa Hà Nội, Cao đẳng Sư phạm Lào cai, Cao đẳng Lương thực - thực phẩm Đà Nẵng, Đại học Công nghệ Sài Gòn, Cao đẳng Công nghiệp Huế... đã thành lập hội đồng cố vấn để tham mưu cho Hiệu trưởng trong lĩnh vực tư vấn học tập. Tuy nhiên về mặt nội dung, phương pháp, hình thức hoạt động, cơ cấu tổ chức của hệ thống cố vấn trong cả hệ thống các trường đại học hiện tại có thể coi là tương xứng yêu cầu của giáo dục sinh viên trong đào tạo theo tín chỉ hay chưa? Đó là vấn đề mà mỗi người trong guồng máy giáo dục đại học có thể xem xét và suy ngẫm.

Bài báo này điếm qua một số nét cơ bản về lịch sử hình thành và phát triển của hệ thống tư vấn của Hoa Kỳ - nước khai sinh ra quá trình đào tạo theo tín chỉ, từ đó rút ra bài học lịch sử nhằm góp phần trả lời câu hỏi trên.

II- SƠ LƯỢC QUÁ TRÌNH HÌNH THÀNH VÀ PHÁT TRIỂN CỦA NGÀNH TƯ VẤN HỌC TẬP CỦA HOA KỲ [1]

Khái niệm *Tư vấn cho sinh viên* đã xuất hiện kể từ ngày đầu của giáo dục đại học ở Hoa Kỳ. Cuối thế kỷ thứ 18, Hoa Kỳ đã khai sinh các trường đại học đầu tiên của mình: Harvard, William và Mary, Yale, New Jersey, King, Philadelphia, Rhode Island Queen và Dartmouth. Các trường này được xây dựng theo hình mẫu của Đại học Cambridge và Oxford nhằm mục đích giáo dục thanh niên con nhà quý tộc. Trong thời gian này, sinh viên và giảng viên đều sống chung ở nội trú. Điều đó tạo nên mối quan hệ gần gũi và kỷ luật giữa giảng viên với sinh viên cả trong và ngoài lớp học. Các giảng viên thời đó đều là những giáo sĩ. Họ có trách nhiệm đối với sự phát triển của sinh viên về cả đạo đức và trí tuệ. Họ có uy lực lớn trong sự hướng dẫn và kiểm soát chặt chẽ sinh viên.

Khi Hoa Kỳ tiến gần đến chiến tranh cách mạng, sự khác biệt giữa các mô hình trường đại học của Anh và Hoa Kỳ đã trở nên lớn hơn. Giảng viên Mỹ trở nên ít tham gia vào việc rèn

luyện, giáo dục sinh viên do số lượng sinh viên ngày càng nhiều. “Chế độ gia trưởng” trong các lớp học và ký túc xá đã biến mất. Các giảng viên đại học bắt đầu đối xử với sinh viên như các quý ông có quyền tự do tư tưởng, những người phải tự chịu trách nhiệm trước lựa chọn cho sự phát triển của họ.

Sự gia tăng của các trường đại học trong suốt thế kỷ thứ 19 đã tạo ra một sự thay đổi trong quy trình đào tạo: người ta dành một khoảng thời gian cho việc hướng dẫn học tập cho sinh viên. Từ đó các nhóm tư vấn đã bắt đầu xuất hiện. Ngày đó, Frank Parsons đã nhấn mạnh ba vấn đề cấp thiết cho sự phát triển cá nhân mà quá trình giáo dục đại học phải tác động vào:

- Trước hết là sự hiểu biết rõ ràng về bản thân, năng khiếu, khả năng, quyền lợi, tài nguyên, hạn chế, và các phẩm chất khác.
- Thứ hai là kiến thức về các yêu cầu và điều kiện của ngành nghề khác nhau.
- Thứ ba là cơ hội và lợi thế của từng lĩnh vực nghề nghiệp.

Đề xướng của Frank Parsons đã dẫn đến ý tưởng về hướng dẫn và tư vấn mang tính chuyên nghiệp trong môi trường đại học.

Sự quan tâm đến hướng dẫn và tư vấn tinh cở được tăng lên nhờ chiến tranh thế giới thứ I khi mà tâm lý học công nghiệp được ứng dụng vào một số công việc cụ thể trong quân đội Hoa Kỳ, dựa vào các kỹ năng và trí thông minh của con người. Nhìn thấy lợi ích của phương pháp mà quân đội sử dụng, các trường đại học đã nghiên cứu trắc nghiệm tinh thần trong phòng tổ chức nhân sự và thành lập các trung tâm hướng dẫn nghề nghiệp. Các trung tâm đó được sử dụng để đánh giá kỹ năng nghề nghiệp, đồng thời được coi như một công cụ tư vấn cho sinh viên trong suốt quá trình học tập của họ.

Phong trào “Giáo dục tiến bộ” những năm hai mươi của thế kỷ thứ 20 tập trung vào việc *tự định hướng của sinh viên, nhấn mạnh vai trò*

của nhà giáo dục như là người "Cố vấn" - những người không thể thiếu trong sự phát triển của sinh viên. Năm 1937, Hội đồng Giáo dục Hoa Kỳ công bố cuốn sách "*Quan điểm cá nhân sinh viên*" đã làm sáng tỏ những mối quan tâm, những sự khác biệt và ý tưởng học tập toàn diện của cá nhân. Theo tài liệu của Đại học Nam Carolina xuất bản năm 1993, các trường đại học tổng hợp đầu tiên (first university colleges) được thành lập vào những năm ba mươi của thế kỷ thứ 20 và 49% trong nhóm các trường đầu tiên này là "trung tâm tư vấn". Trong suốt và sau chiến tranh thế giới thứ II, sự quan tâm đến tư vấn cũng tăng trưởng ở mức tương tự. Điều đó được nhìn thấy trong việc sử dụng đo lường để phân loại các sở thích và năng khiếu cá nhân.

Sự tăng ào ạt số lượng sinh viên trong những năm 60 và 70 của thế kỷ 20 đã dẫn đến sự tăng trưởng của nhu cầu tư vấn cho sinh viên. Các vấn đề về phát triển của sinh viên đã bùng nổ và nổi lên hàng đầu. Trong khi đó các vấn đề công bằng xã hội, quyền lợi, tính hữu dụng, và trách nhiệm đã trở thành tâm điểm của một loạt các dịch vụ cho sinh viên, đặc biệt là tư vấn học tập.

Trong những năm gần đây, do sự gia tăng của nhu cầu chính trị, xã hội, kinh tế, công nghệ mới... đã dẫn đến sự thay đổi to lớn trong hệ thống cung cấp dịch vụ giáo dục của Hoa Kỳ. Trong các trường đại học, số lượng ngành nghề đào tạo đã tăng lên nhanh chóng. Ở ngoài đời, môi trường làm việc ngày càng phức tạp và biến đổi rất mau lẹ, lại còn có một mảng rộng lớn mênh mông những trải nghiệm bên ngoài lớp học... Tất cả những điều đó đều đặt sinh viên đứng trước sự lựa chọn và sinh viên đại học đang đòi hỏi được tư vấn nhiều hơn và tốt hơn. Vì vậy, tư vấn học tập trở thành một yếu tố thiết yếu của những trải nghiệm trong trường đại học của sinh viên. Để đáp ứng với nhu cầu tư vấn của sinh viên, hoạt động tư vấn học tập đã phát triển thành một hoạt động chuyên môn hóa trong cộng đồng giáo dục đại học Hoa Kỳ.

Hiện tại ngành tư vấn học tập của Hoa Kỳ phát triển rất hùng hậu. Hội đồng phát triển các tiêu chuẩn trong giáo dục đại học (CAS) là một tổ chức có 41 trường đại học là thành viên [2]. Mục đích tôn chỉ của CAS gồm:

- Thiết lập, áp dụng và phổ biến các tiêu chuẩn chuyên môn, nghiệp vụ một cách thống nhất và kịp thời nhằm hướng dẫn cho sinh viên học tập; phát triển các chương trình tư vấn, các dịch vụ hỗ trợ và các sáng kiến có liên quan đến giáo dục đại học; để thúc đẩy việc đánh giá và cải thiện các dịch vụ và chương trình giáo dục đại học thông qua tự học, tự đánh giá và sử dụng các tiêu chuẩn CAS;

- Thiết lập, áp dụng, và phổ biến một cách thống nhất và kịp thời các chuẩn đào tạo về nghiệp vụ cho những người làm công tác sinh viên;

- Thúc đẩy việc đánh giá và cải thiện các chương trình bồi dưỡng nghiệp vụ cho cán bộ quản lý sinh viên thông qua việc sử dụng các tiêu chuẩn của CAS phục vụ cho mục đích đánh giá, kiểm định, và tự học;

- Thúc đẩy việc áp dụng và nâng cao tầm quan trọng của các chuẩn nghiệp vụ đối với những người làm công tác sinh viên và các nhà giáo dục trong ngành giáo dục đại học;

- Phát triển và cung cấp các tài liệu hỗ trợ cho những người làm công tác sinh viên và các nhà giáo dục để áp dụng các chuẩn nghiệp vụ trong giáo dục đại học;

- Thúc đẩy và khuyến khích hệ thống giáo dục đại học công cộng và tư nhân nhằm tập trung sự chú ý vào việc bảo đảm chất lượng trong tất cả các hoạt động giáo dục;

- Thúc đẩy sự phối hợp giữa các tổ chức giáo dục nhằm giải quyết các vấn đề đảm bảo chất lượng đào tạo và đảm bảo tính chuyên nghiệp trong giáo dục đại học.

Hiệp hội tư vấn quốc gia (National Academic Advising Association - NACADA) được thành

lập năm 1977. Tổ chức này được coi như một tập đoàn tư vấn học tập. Mục đích của NACADA là nâng cao chất lượng tư vấn học tập trong các cơ sở giáo dục đại học và cũng chính là để hỗ trợ và phát triển nghề nghiệp của những người làm công tác tư vấn học tập [3].

Giờ đây, NACADA lớn mạnh với hơn 9100 thành viên ở 50 bang của nước Mỹ và ở một số quốc gia khác. Các cuộc hội nghị tầm quốc gia và khu vực do NACADA tổ chức đã thu hút hơn 6000 người tham gia mỗi năm. Tuyên bố của NACADA về giá trị cốt lõi của tư vấn học tập [4] được phê duyệt lần cuối vào năm 2004, đã đáp ứng với đòi hỏi của các nguyên tắc đạo đức để hướng dẫn thực hành tư vấn và cung cấp cho tất cả các cố vấn học tập một khung hoạt động nghề nghiệp để kiểm tra hành vi của họ. Với tầm nhìn toàn cầu, NACADA đang từng bước phát triển hiệp hội đến các nước trong khu vực và trên toàn thế giới.

III- BÀI HỌC VẬN DỤNG VÀO GIÁO DỤC ĐẠI HỌC VIỆT NAM TRONG GIAI ĐOẠN HIỆN TẠI

Qua lịch sử hình thành và phát triển của tư vấn học tập của giáo dục đại học Hoa Kỳ, ta nhận thấy rằng, khi số lượng sinh viên các trường đại học của Hoa Kỳ càng đông, khi sinh viên được tự chọn càng nhiều thì giảng viên giảng dạy học phần hoặc giáo viên chủ nhiệm lớp càng không quán xuyên hết được sự phát triển về đạo đức và trí tuệ của sinh viên trong lớp học. Trong bối cảnh đó, nhu cầu tư vấn học tập của sinh viên Hoa Kỳ càng trở nên cấp thiết và hoạt động tư vấn trong trường đại học càng cần phải được chuyên môn hóa. Điều đó thật có ý nghĩa khi đối chiếu với tình hình giáo dục đại học của nước ta hiện nay, bởi vì:

- Ở nước ta, do tâm lý chuộng bằng cấp của người dân nên nhu cầu học đại học, cao đẳng rất lớn và sự gia tăng về số lượng sinh viên hàng năm là đáng kể. Ở hầu hết các trường, nếu tính tất cả các hệ đào tạo thì số sinh viên/1

giảng viên đã vượt xa so với tiêu chí 15 sinh viên/1 giảng viên của Bộ GD &ĐT quy định.

- Từ khi chuyển sang đào tạo theo tín chỉ đến nay thì quyền tự chọn của sinh viên được tôn trọng trên nhiều mặt như lựa chọn ngành nghề đào tạo, lựa chọn khóa học (chính tắc, rút ngắn, kéo dài), lựa chọn các môn học trong khối môn tự chọn, lựa chọn địa điểm cư trú, lựa chọn nơi làm việc sau tốt nghiệp...

Sự hiện hữu của hai nhân tố nói trên trong các trường đại học, cao đẳng của nước ta đã cho thấy rằng, tư vấn học tập đang trở thành nhu cầu thực sự của sinh viên mà ngành giáo dục đại học nước ta phải đáp ứng.

Thật vậy, nếu xét về mục đích thì hoạt động tư vấn trong trường đại học, cao đẳng là nhằm:

- Làm cho sinh viên hiểu được một cách rõ ràng về bản thân kể cả tiềm năng có thể phát huy dần dần theo thời gian, về giáo dục đại học mà họ đã lựa chọn và được thụ hưởng, điều kiện cụ thể của nhà trường có thể khai thác, môi trường xã hội trong và xung quanh trường ..., từ đó giúp họ đưa ra được những quyết định đúng đắn, phù hợp với bản thân như: lựa chọn ngành học, lựa chọn mục tiêu học tập toàn khóa học, đăng ký các học phần trong mỗi học kỳ, lập kế hoạch để đạt tới mục tiêu;

- Chỉ cho sinh viên thấy rõ những khó khăn, những vướng mắc, những cản trở thường gặp phải và cách thức tháo gỡ chúng. Từ đó làm giảm nhẹ những bối rối, lúng túng trong môi trường học tập mới, nhanh chóng đưa sinh viên đi đúng quỹ đạo học tập, rèn luyện; đồng thời làm giảm nhẹ khó khăn cho sinh viên trong học tập cũng như đời sống;

- Tư vấn học tập giúp sinh viên phát triển năng lực, trí tuệ, phẩm chất đạo đức và các thuộc tính cá nhân khác để họ phát triển thành người công dân hữu ích;

- Tư vấn học tập bao hàm cả việc giúp sinh viên hình thành kỹ năng tìm kiếm việc làm. Nhờ đó giảm nhẹ khó khăn cho sinh viên khi tìm kiếm việc làm sau khi tốt nghiệp.

Từ mục đích đó chúng ta có thể rút ra mấy kết luận quan trọng:

- Bản chất của hoạt động tư vấn học tập là hoạt động giáo dục và nâng đỡ sinh viên
- Ý nghĩa lớn lao của tư vấn học tập là góp phần nâng cao chất lượng đào tạo đại học, làm tăng sức cạnh tranh của nhà trường trong hệ thống giáo dục đại học.

IV- KẾT LUẬN

Căn cứ vào mục đích, ý nghĩa của tư vấn học tập, căn cứ vào bài học về lịch sử hình thành và phát triển của tư vấn học tập của nền giáo dục đại học của Hoa Kỳ mà điểm nhấn là sự phát triển mạnh mẽ của hệ thống tư vấn học tập của nước mỹ, chúng ta thấy rằng lĩnh vực tư vấn học trong giáo dục đại học của nước ta cần được quan tâm nhiều hơn để thúc đẩy nó phát triển tương xứng với đòi hỏi của đào tạo theo tín chỉ.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

[1]- Brian Gillispie - Kansas State University
History of Academic Advising

Nguồn: <http://www.nacada.ksu.edu/clearinghouse/advisingissues/History.htm>

[2]- Council for the Advicement of Standars in Higher Education

Nguồn: <http://www.cas.edu/>

[3]- National Academic Advising Associate

Nguồn: <http://www.nacada.ksu.edu/Clearinghouse/AdvisingIssues/Concept-Advising.htm>

[4]- Core Values of Academic Advising

Nguồn: <http://www.nacada.ksu.edu/Clearinghouse/AdvisingIssues/core-values.htm>